

טעם ואור זה יכול לכפות כל הרע ולהחזיר הכל לתכלית הטוב, ונותנין לו זה כדי שידע טעם עבודה, ויהיה נשאר בו רשימו כשמסתלקין ממנו בחינות אלו, שידע מה לחפש: (אונר החיים נשא ד"ג ע"ד)

עמוד התפלה

טו. צהר תעשה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה וגו', ריב"ש ע"ה אמר, צהר תעשה לתבה, שתהיה התבה [שאדם מדבר בתורה וכתפלה] מצהיר, כי יש בכל אות יג) עולמות ונשמות ואלהות, ועולים ומתקשרים ומתייחדים זה עם זה, עם אלהות,

מקור מים חיים

אהבה ודבקות, וצריך להתחזק בעצמו שיבא למדרגה זו, ובוזה מלמד הוא יתברך שמו אותנו לילך ממדרגה למדרגה כאב המלמד את בנו הקטן והולך ומרחיק את עצמו ממנו מעט מעט שילך בנו הקטן אצלו עד שיהיה יכול לילך בלי תכלית, וזהו ענין הוא ינהגו עלמות וכו', ועיין בס' אהבת דודים בפסוק עלמות אהבוך.

יג) ענין עולמות ונשמות ואלהות שיש בכל אות ואות מתיבות התורה והתפלה, מבואר בעומק גדול בספרי הרב הצדיק מקארנא אוצר החיים והיכל הברכה וזוהר חי, ולהעתיק כאן כל דבריו אי אפשר כי לא יכילם הגליון, רק אמרתי כי טוב לציין קצת מקומות, מהמקומות בספריו הקדושים בענין זה מהנחוצים ביותר.

בהיכל הברכה פ' נח דס"ו ע"א, זה לשונו, כמו שהורנו מרן הקדוש אור ישראל להבת אש מלאך אלהים הריב"ש טוב, בעת תפלתך ולימודך וכל דיבור ודיבור ומוצא שפתיך, תכוון ליחד כי בכל אות ואות יש עולמות מלאכים ונשמות ואלהות שכינתו יתברך וכו' עיי"ש באריכות.

ובאוצר החיים פ' שמיני דע"א ע"ג ביאר סוד נפלא בסוד משה יוסף ודוד, שהם ממשיכין סוד בחינות עולמות נשמות אלהות שנכללין בכל דברים שבעולם ע"ש.

עכ"ל, ועיין בספר פרי צדיק פ' יתרו אות י' שכתב וז"ל, שמעתי בשם הבעל שם טוב זצוק"ל שהצדיקים משתוקקים להרגיש החשק שמרגישים רכי השנים הבאים פעם ראשון להתדבק לחסידות, והיינו כי בהתחדשות הדבר הוא התעוררות החשק הגדול, אז הוא טועם המתיקות בעמקי הלב עכ"ל, נראה שנתכוון גם כן למאמר הנ"ל, ועוד עיין לקמן פ' עקב אות נ"ה ע"ש.

ובס' אמתחת בנימין על קהלת (בפסוק וזרח השמש) כתב וז"ל, בשם הריב"ש ז"ל דלפעמים השם יתברך עוזר לאדם ונותן בלבו דבקות וחשק ותענוג גדול בעבודתו, בתפלה ותורה ובעשיית המצוה, כדי שיטעום טעם התענוג והמתיקות בעבודה, ואז ילך מעצמו ויחשוק לעבודה באהבה ויראה ודבקות גדול כזה, כי אם לא יטעום פעם אחד המתיקות, לא ידע מעבודה כזו לעולם, וכל עבודתנו צריך להיות בשמחה ותענוג מרוב כל, והיינו, יותר מהתענוג שיש לו מרוב כל חללי דעלמא טובות עולם הזה כדאיתא בזוהר (נשא דקכ"ב ע"ב בר"מ) דעאל בלביה רחומא דתיובתא, אבל בחינה זו אי אפשר שישאר אצלו דאם כן לא יהיה הוא העובד רק השם יתברך [עיין לקמן פ' ואתחנן אות נ"ז נ"ח, ובפרשתינו בהגה קס"א] ולכך לאחר איזה זמן נלקח ממנו, כדי שילך הוא בעצמו למדרגה זו, ואז יבא למדרגה יתירה ליתר

ואחר כך מתייחדים ומתקשרים יחד האותיות ונעשה תיבה, ואחר כך מתייחדים ייחודים אמיתיים באלהות, וצריך האדם לכלול נשמתו בכל בחינה ובחינה מהנזכר ואז מתייחדים כל העולמות כאחד ועולים ונעשה שמחה ותענוג גדול עד אין שיעור, וזהו תחתיים

מקור מים חיים

הוא, מר שנה ליה בלישנא דרביה אחיהו השילוני ומר שנה ליה בלישנא דרביה אליהו כו' ע"ש סודות התורה פליאות חכמה.

ושם בפ' ויקהל (על הזוהר ד"ר) דקס"א ע"א, וז"ל, ודעת גנוז בפיהם של צדיקים ומכריזין הלכה, ועל ידי אותיות מוצא שפתותיהם מבואר בדברי מרן האר"י שרוכבים עליהם על אותיות שכינה נשמות מלאכים, ומרן הריב"ש קיבל מאחיהו השילוני לשון זה עולמות נשמות אלהות והכל אחד.

ובפ' קדושים (על הזוהר דפ"ה) דע"ט ע"א, בסוד עולמות מלאכים שאמר מרן האר"י שבכל דיבור יש מלאכים נשמות שכינה, ומרן הריב"ש קיבל מאחיהו עולמות נשמות אלהות, אור אין סוף ממש, והכל אחד.

ובספרו נתיב מצותיך נתיב אמונה שביל ג' אות י"ד, וז"ל, ואתה דע על מה שגילה לנו מרן אור ישראל הרב ישראל בן אליעזר כי בכל דבר יש עולמות נשמות אלהות, וצריך להאמין שבכל דיבור שאדם מדבר יש בו בחינות אלו וכן בכל הנמצאים שכעולם.

ובספר עטרת שלום בסופו נדפס גם כן שאלה ותשובה ארוכה בענין זה למה שינה רבינו הכעש"ט ז"ל מלשון האר"י ז"ל בזה ע"ש.

והנה עיקר דבר זה, מקורו בדברי הבעל שם טוב, הוא באגרת הקדושה, שנדפס הקיצור ממנו בספר לקוטי אמרים ובס' כתר שם טוב, אמנם בסוף ספר בן פורת יוסף נדפס אגרת זה בשלימות, וראיתי כי טוב להעתיקו כאן בשלימותו, וז"ל שם.

זאת אגרת שנתן הרב רבי ישראל בעל שם טוב לרבינו המחבר מו"ה יעקב יוסף הכהן שיתן לגיסו ר' גרשון קוטווער, שהיה בארץ הקדושה, ועל ידי עיכוב שהיה מהשם ברוך הוא לא נסע לארץ ישראל ונשאר בידו כדי לזכות בו עמנו בני ישראל.

לכבוד אהובי גיסי חביבי וידידי כנפשי ולבבי ה"ה הרבני המופלא החסיד המפורסם בתורה וביראה

ובפ' נשא דכ"ח ע"ב כתב וז"ל, שכללות הכל כשיחזור לאחדות אחד לא תמצא אלא סוד כלים שהם בחינת עולמות שהאציל אדון יחיד כו' והוא מאיר בהם להחיותם כי לית אתר פנוי מיניה כו', והוא סוד אלהותו יתברך (ישעיה ו' ג') מלא כל הארץ כבודו, שהארת אור אין סוף מתפשט הארתו עד נקודת התהום, ויש בחינת ממוצע בין אור אלהותו לבין הכלים והעולמות, והם סוד הנשמות והתורה המקשרין ומשפיעין הארת אלהותו יתברך בהתגלות כו', עד שאין לך נברא ודיבור שלא יהיה בו איזה בחינה משלשה אלה, כל אחד לפי זכות וטוהר נשמתו וכו', והוא הנקרא בדברי מרן האר"י עיבור יניקה מוחין, שכינה נשמות מלאכים כו'.

ובספרו זוהר חי, (על זוהר ויחי דרמ"ח ע"א) בדף תמ"ד ע"ב כתב וז"ל, ודעת זה גנוז בפיהם של הצדיקים להודות ולהלל לקונם ללמוד תורה לשמה בסוד עולמות נשמות אלהות, שכינה מדברת מתוך גרונו, כי בכל דיבור רוכבות שכינה מלאכים נשמות כו'.

ושם בדף ת"נ ע"ד וזה לשונו, הקשיבה ודע שאלו שלשה מדרגות שאמרנו הם שורש עולמות כלי שמשם המלאכים, נשמות הם עצם מייך נוקבין ומייך דכורין, אלהות רוח המעלה סוד אור קדמאה, והן הן נשמות מלאכים שכינה, עולמות נשמות אלהות שבכל דיבור ודיבור, המבואר בדברי מרן ביחודים, ובדברי מרן הריב"ש טוב כידוע.

ובפ' יתרו (על זוה"ק דפ"ג) דק"א ע"ג, וז"ל, כידוע ממרן אלהי הריב"ש טוב כי בכל דיבור יש עולמות נשמות אלהות, וכן הוא בדברי מרן האר"י אשר בכל דיבור יש שכינה נשמות מלאכים וכו'.

ושם ר"פ תצוה דקל"ט ע"ד, וז"ל, והן הן עולמות נשמות אלהות שבאותיות התורה לקורא בהם כידוע ממרן הריב"ש טוב, ומרן האר"י החי אמר שיש בקריאת אותיות כללות שכינה נשמות מלאכים, והוא

שניים ושלישיים וכו', דהיינו עולמות ונשמות ואלהות, תלת עלמין אית ליה וכו', (זוהר פ' שלח דקנ"ט ע"א) וצריך לשמוע בכל תבה מה שאומר, שהשכינה עולם הדיבור (זוהר פינחס דר"ל ע"א) מדברת והוא שושבינא לה, צהר, שתצא בבהירות, ולעשות נחת רוח ליוצרו, וצריך אמונה

מקור מים חיים

יתירה להשיג ולדעת מעניינים האלה, עמנו תעלה להיות לנו לעזר ולסעד, ומחמת השמחה הגדולה שראיתי ביניהם אמרתי לעלות עמהם, וראיתי במראה כי הס"ם עלה לקטרג בשמחה גדולה אשר לא היה כמוהו, ופעל פעולותיו גורות שמד על כמה נפשות שיהרגו במיתות משונות ואחותני פלצות ומסרתני ממש נפשי, ובקשתי ממורי ורבי שלי שילך עמי, כי סכנה גדולה לילך ולעלות לעולמות העליונים כי מיום היותי על עמדי לא עליתי בעליות גדולות כמהו, ועליתי מדרגה אחר מדרגה, עד שנכנסתי להיכל משיח ששם לומד משיח תורה עם כל התנאים והצדיקים וגם עם שבעה רועים, ושם ראיתי שמחה גדולה עד מאוד ואיני יודע לשמחה זו מה הוא עושה, והייתי סבור שהשמחה זו ח"ו על פטירתי מעולם הזה, והודיעו לי אחר כך שאיני נפטר עדיין כי הנאה להם למעלה כשאני מיוחד יחודים למטה על ידי תורותיהם הקדושה, אבל מהות השמחה איני יודע עד היום הזה. ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי, בזאת תדע, בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם, ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה.

ותמהתי על זה, והיה לי צער גדול באריכות הזמן כל כך מתי זה אפשר להיות.

אך ממה שלמדתי שם שלשה דברים סגולות ושלשה שמות הקדושים והם בנקל ללמוד ולפרש, ונתקרה דעתי, וחשבתי אפשר על ידי זה יוכלו גם כן אנשי גילי לבא למדרגה ובחינה כמותי, דהיינו בהיותם יכולים לעליות נשמות וילמדו וישובו כמו אני, ולא ניתנה רשות כל ימי חיי לגלות זאת, ובקשתי עבורך ללמוד אותך ולא הורשיתי כלל ומושבע ועומד אני על זה.

אך זאת אני מודיעך והשם יהיה בעורך לנוכח ה' דרכך ואל יליזו, ובפרט בארץ הקדושה בעת

כבוד מוהר"ר אברהם גרשון נ"י וכאל"ש ולאשתו הצנועה מרת בלומא עם כל י"ח כולם יעמדו על הברכה של חיים אמן סלה.

גי"ק קבלתי ביריד לוקא שנת תק"י לפ"ק אשר שלחת על ידי המשולח שהלך מירושלים, ושם נכתב בתכלית הקיצור ושם נאמר כי כבר כתבת באריכות לכל א' וא' על ידי איש אחד שנסע למצרים, אמנם אותן הכתבים הנכתבים באריכות לא הגיעו לידי, וצער גדול היה לי על זה אשר לא ראיתי תמונת ידך קודש אשר כתבת בפרטות, ובודאי זה מחמת קלקול המדינות בעו"ה שנתפשט הדבר בכל המדינות, כי גם קרוב לסביבותינו הגיע הדבר בק"ק מאהלוב ובמדינות וואליחאי ובמדינות קדר, וגם שם נאמר כי אותן החידושים והסודות אשר כתבתי לך ע"י הסופר הרב המוכיח דק"ק פלאנאי לא הגיעו לידיך וצער גדול היה לי גם כן על זה, כי בודאי נחת גדול היה לך אם הגיעו לידיך, אמנם לעת עתה שכחתי כמה דברים מהם אך פרטים מהם מה שאני זוכר אכתוב לך בקיצור גדול.

כי בראש השנה שנת תק"ז עשיתי השבעת עליות הנשמה כידוע לך, וראיתי דברים נפלאים במראה מה שלא ראיתי עד הנה מיום עמדי על דעתי, ואשר ראיתי ולמדתי בעלותי לשם בלתי אפשרי לספר ולדבר אפילו פה אל פה, אך בחזירתי לגן עדן התחתון וראיתי כמה נשמות החיים והמתים הידועים לי ושאינם ידועים בלי שיעור ומספר, ברצוא ושוב, לעלות מעולם לעולם דרך העמוד הידוע ליודעי חן, בשמחה רבה וגדולה, אשר ילאה הפה לספר יכבד אוזן הגשמי לשמוע, וגם רשעים רבים חזרו בתשובה ונמחל להם עונותיהם, באשר שהיה עת רצון גדול שגם בעיני יפלא מאוד שכמה וכמה נתקבלו בתשובה שגם אתה ידעת אותם, והיה ביניהם גם כן שמחה רבה עד מאוד ועלו גם כן בעליות הנ"ל, וכולם כאחד בקשו ממני והרצו בי עד בוש, באמרם, לרום מעלת כבוד תורתך חננך ה' בבניה

גדולה לזה, דהשכינה נקראת אמונת אמן (זוהר ויקרא דט"ז ע"ג) ובלא אמונה נקרא ח"ו (משלי ט"ז) נרגן מפריד אלוף, ואל אמה תכלנה מלמעלה, היינו אמא, או יש לומר אחר שיצא התבה מפיו אין צריך לזכור אותה להלן, והענין שלא יראה שהולכת למקום גבוה, דוגמא שאין יכול לראות

מקור מים חיים

פולין ושאר מדינות הקרובים לנו, וכך היה שנתפשט החולשה עד למאוד אשר אין לשער, וגם הדבר בשאר מדינות, ונשאתי ונתתי עם החבורה שלי לומר קטורת בהשכמה לבטל הדינין הנ"ל, וגילו לי מן השמים הלא אתה ביררת לך בעצמך נפלה נא ביד ה' וכנ"ל, ולמה אתה רוצה לבטל, הלא אין קטגור וכו', ומאז לא אמרתי קטורת ולא התפללתי על זה, רק בהושענא רבה הלכתי לבית הכנסת עם כל העולם על ידי כמה השבעות, מחמת פחד גדול, ואמרתי פעם אחד קטורת כדי שלא יתפשט הדבר לסביבותינו וכך עלתה בידינו בעזרת הש"י.

ורצייתי להרחיב הדיבור ולטייל באריכות אך מחמת הדמעות אשר נזכרתי פרידתך ממני לא יכלתי לדבר, אך בקשתי ממך לחזור על דברי מוסר שלי שאמרתי לך כמה פעמים, ולהיות תמיד על רעיוןך ולהגות בהם ולדקדק בהם, בודאי תמצא בכל דיבור ודיבור כמה מיני מתיקות, כי לא דבר ריק הוא מה שאמרתי לך, כי השם יודע שאין אני מייאש עצמי מנסיעה לארץ ישראל, אם יהיה רצון השם, ולהיות עמך ביחד, אך אין הזמן מסכים לזה, וגם אל ירע בעיניך על אשר לא שלחתי לך מעות, כי מחמת בגידת הזמן אשר היה עמדי, מחמת דבר ורעב, וכמה טפלי דתלו בי ממשפחתינו לפרנס ולכלכל אותם, חוץ משאר עניי ישראל, ותתום הכסף ולא נשאר בלתי אם גוייתינו, ואי"ה כי ירחיב ה' וכו' אזי בודאי וכו', וגם נכדי החתן החשוב כ' אפרים עילוי גדול בתכלית הלימוד, בודאי אם יהיה שעת הכושר מהראוי היה לבא בעצמך לכאן ולראות וליראות עמי פנים אל פנים ולשמוח בשמחתינו כאשר הבטיח אותי.

גם בקשתי מאוד ומאוד אודות מחותני, הרב המפורסם החסיד מ' יוסף כ"ץ עובד ה', לקרבו אותו בשתי ידים, ובכל מיני הנייחא, כי מעשיו רצויים לפני הש"י, וכל מעשיו לשם שמים, וגם לכתוב בעדו להגבירים לעשות לו הספקה טובה. ולתמכו אותו

הנה"ח

תפלתך ולימודך וכל דיבור ודיבור ומוצא שפתך תכוין לייחד שם, כי בכל אות ואת יש עולמות נשמות ואלהות ועולים ומתקשרים ומייחדים זה עם זה, ואחר כך מתקשרים ומתייחדים האותיות ונעשים תיבה ומתייחדים יחוד אמיתי באלהות, ותכלול נשמתך עמהם בכל בחינה ובחינה מהנ"ל, ומתייחדים כל העולמות כאחד ועולים, ונעשים שמחה ותענוג גדול לאין שיעור, בהבינך בשמחת חתן וכלה בקטנות וגשמיות וכל שכן במעלה העליונה כזאת, ובוודאי ה' יהיה בעורך ובכל אשר תפנה תצליח ותשכיל, תן לחכם ויחכם עוד, וכן תתפלל עבורי בכוונה זאת שאזכה להסתפח בנחלת ה' בחיים, ובעד שארית הנמצא בחוץ לארץ.

וגם התפללתי שם על מה עשה ה' ככה ומה חרי הגדול הזה על אשר נמסר להס"ם כמה נפשות מישראל להריגה ומהם כמה נפשות שנשמתו ואחר כך נהרגו, ונתנו לי רשות לשאול את פי הס"ם בעצמו, ושאלתי את פי הס"ם מה ראה על ככה ומה דעתו בזה שימירו דתם ואחר כך נהרגין, והשיב לי שכוונתו לשם שמים, וכך היה בעו"ה אחר זה, שבק"ק זאסלב היה עלילה על כמה נפשות, ושנים מהם נשמתו ואחר כך הרגו אותם, והשאר קידשו שם שמים בקדושה גדולה ומתו במיתות משונות, ואחר זה היה עלילות בק"ק סיבטובקע ובק"ק דונאוויץ, ואז לא המירו דתם אחר ראותם מעשה הנ"ל דק"ק זאסלב, רק כולם מסרו נפשם על קידוש השם וקידשו שם שמים ועמדו בנסיון, ובזכות זה יבא משיחנו וינקום נקמתנו וכיפר אדמתו עמו.

ובראש השנה שנת תק"י עשיתי עליית הנשמה כידוע, וראיתי קטרוג גדול, עד שכמעט ניתן להס"ם רשות לחרוב כללות מדינות וקהילות, ומסרתי את נפשי והתפללתי נפלה נא ביד ה' ואל נפלה בידי אדם, ונתנו לי רשות [לבחור] שיהיה תמורת זה חולשות גדולות ודבר מאוד אשר לא היה כמהו בכל מדינות

בשמש, וזהו תכלנה מלמעלה, ובמה אתה יכול לעשות כן, בא אתה וכל ביתך אל התבה (י) היינו בכל גופך וכחותיך תבא אל התבה:
(לואלת הריני"ט ד"ס ע"ב, ונס' אור הסורה).

מזו. בתפלה צריך לשום כל כחו בהדיבורים, וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות, ויחשוב שהאותיות מצטרפים ומתחברים זה עם זה, וזהו תענוג גדול, דמה אם בגשמיות הוא תענוג, מכל שכן ברוחניות, וזהו עולם היצירה, ואחר כך יבא לאותיות המחשבה ולא ישמע מה שהוא מדבר, וזהו בא לעולם הבריאה, ואחר כך הוא בא למדת אין שנתבטל אצלו כל כחותיו הגשמיים, וזהו עולם האצילות מדת חכמה:
(כש"ט ח"צ די"ז ע"ב, וק"א ד"ז ע"ד סוד"ה אורייתא, ועיין לקמן פ' שמיני אות ו').

יז. צהר תעשה לתבה וגו', האיר אדוני אבי זקני [הבעל שם טוב] נ"ע, תבה מרומז על מלה, שהוא נקרא תיבה, וזהו מה שאמר צוהר תעשה לתבה, ואמר הוא ז"ל שתראה להאיר התבה היוצא מפיו וכו', תחתים שנים ושלישים תעשה, יש לומר כאן מרומז מה ששמעתי מן אא"ז נ"ע כי בכל דיבור ודיבור יש עולמות נשמות ואלהות, וזהו שמרמזו כאן אצל התבה, ותיבה הוא פירוש דיבור ודיבור יש עולמות נשמות ואלהות, שהוא מדרגה תחתונה, שניים הוא לשון משנה אותיות נשמה, והיינו נשמות, ושלישים היינו אלהות, על שם הכתוב (נפ' נשלם) ושלישים על כלו, שהוא על ידי שהוא מושל

מקור מים חיים

ואמר שמה דאיתא באותו אגרת שלמד ג' שמות ולא הזכיר מה הם אלו השמות שלמד, אבל באמת הם רמוזים בהעלם, ואפשר לידע על ידיהם קץ הגאולה, עכ"ל.

(י) ובספר חסד לאברהם בליקוטי הרבי ר' ברוך ז"ל כתב וזה לשונו, הבעל שם טוב זצלה"ה אמר דהיינו שיכנוס בתוך התיבה עם כל גופו ולבבו ומחשבתו, עכ"ל.

ובספר ערבי נחל פ' נח, וז"ל, ידוע מה שכתבו בספרים מענין בא אתה וכל ביתך אל התיבה, כי תיבה פירושו מלה, וירמוז כי האדם בעת תפלתו או תורתו, רוצים המים הזדונים לגבור עליו, דהיינו מחשבות זרות ופנייות וכדומה, ותיקונו לשום כל מחשבתו תוך התיבות והמלות של התורה והתפלה ובוזה נסתתר תוך התבות והדיבורים מפני המים הזדונים וכו' ע"ש.

ישיבה שיש בה סמיכה, כי בודאי יהיה לך לנחת אם יהיה אתך עמך במחיצתך, כה דברי אהובך גיטך המצפה לראותך פנים אל פנים ומתפלל בעד אריכות ימך ואשתך ויוצאי חלצך ודורש שלומך כי הימים לרבות הלילות לאי"ט א"ס.
ישראל בעש"ט מק"ק מעזבזו.

ועיין בספר אמרי קדוש (דפוס לכוב אות מ') שהעתקנו בס' רשפי אש השלם בהגה אות ב' שכתב וזה לשונו, עוד שמעתי משם מורי זצ"ל שסיפר משם הצדיק מנעשכ"ז ז"ל, שאותו אגרת ששלח רבינו הבעל שם טוב זללה"ה לארץ הקדושה לגיסו הרב הגדול הקדוש ר' גרשון ז"ל מקיטוב, והוא נדפס בסוף ספר פורת יוסף, אותו אגרת היה חיוב אצל הצדיק מנעשכ"ז ללמדה בכל יום, לא יגרע, כמו הנחת תפליז ממש.

ומנהיג את הכל, וכל אלה, תעשיה, היינו התבה והדיבור שתוציא מפיו יהיה בכוונה זו, ובמאמונה שלימה, שיש בכל דיבור תחתיים שניים ושלישים, והם עולמות ונשמות ואלהות כנ"ל, והבן:

(דגל מחנה אפרים נח, ונפ' שלח).

יח. אמר ר"י בעל שם טוב ע"ה, צוהר תעשה לתבה, שיהא מנהיר התיבה, ואל אמה תכלנה מלמעלה, פירוש שנותן מזון להשכינה ממדרגות שלמעלה:

(אור האמת דף א' ע"א)

יט. שמעתי בשם הבעל שם טוב זלה"ה שפירש, צוהר תעשה לתבה, לעשות צוהר מן התבה של תורה ותפלה, לראות ולהסתכל עמה מראש העולם ועד סופו:

(אור המאיר פ' בשלח)

כ. הבעל שם טוב זי"ע פירש, צוהר תעשה לתבה, צוהר לשון אורה, ותיבה לשון דיבור, פירוש כשאישי ישראל רוצה לדבר דיבור צריך לראות שהמחשבה תאיר בהדיבור בתחלה, כי מחשבה אותיות חשב מה:

(מולדות יחזק פ' נח)

כא. אמר אדוני אבי זקני זלה"ה בסוד תחתיים שניים ושלישים וכו', ובפירוש אמר לבקש מהאותיות טו) היינו מסוד אור האלהות אשר בתוכם ולבקש משם וכו':

(דגל מחנה אפרים פ' יתרו)

מקור מים חיים

נשמתו גם כן וכו' ע"ש באורך, ודברי חסד לאברהם הללו הזכיר באורך שם בס' בן פורת יוסף לפ' נח דכ"א ע"א, ועוד עיין בהקדמת סה"ק תולדות יעקב יוסף ד"ז ע"ד, ולקמן פ' ואתחנן אות ל"ו ובהגה כ"ט ע"ש, ועוד עיין לקמן בפרשתינו בהגה נ"ה ובפנים אות פ"ג.

ובס' מאור עינים ברמזי מס' שבת ד"ה אילן כתב ז"ל, נודע מספר יצירה כי האותיות נקראים אבנים שבהם בונים עולמות, שעל כן נקראים תלמידי חכמים בונים שעוסקים בבנינו של עולם כמו שאמרו (בשלהי ברכות דס"ד ע"א) אל תקרי בניך אלא בוניך, ובאותיות ההם שמדברים בוראין עולמות כנודע על

טו) עיין לעיל פ' בראשית בהגה אות י' ד"ה וכמו, ועוד עיין בס' בן פורת יוסף לפ' וירא פן ב' דל"ב ע"ד ז"ל, ענין תפלה ולימוד לשמה על פי מה שכתב בחסד לאברהם להמשיך תוך האותיות רוחניות הספירות ואור אין סוף וכו' ואחר כך ידבק עצמו ומחשבתו לפנימיות רוחניות אותיות התורה והתפלה, עכ"ל.

ושם דל"ד ע"ד, ז"ל, שידבק עצמו אל האותיות שנקרא נפש כמו שכתב בזוהר ובתיקונים (בהקדמת תק"ז דט"ו ע"ב ודכ"ג ע"א) שהאותיות נקרא נפש יעו"ש, ובתוך האותיות ימשוך חיות מלמעלה שעל ידי זה יוכל להעלות האותיות אל שרשן ואז יעלה

בב. לבקש מן האותיות ממש, וכמו ששמעתי פירושו מן אדוני אבי זקני זללה"ה, פירוש מן סוד אלוה שבהם שיעזור להם לדבר האותיות בכוונת אמת לשמה, ועל ידי זה נמתקין כל הדינין בשרשן:

(דגל מחנה אפרים פ' נשלח)

בג. שמעתי מאדוני אבי זקני זללה"ה כי האותיות בלי פירוש:

(דגל מחנה אפרים פ' עקב)

מקור מים חיים

מעזריטש והוא מחכמתו של הרב הקדוש והטהור הבעל שם טוב ז"ל שעיקר הוא לדבר דיבורים של תורה ותפלה בכל כחו, ואז מדבק את עצמו לאור אין סוף ברוך הוא, השורה בתוך האותיות, וזה מכניע כל כחות הגופניות, ובא ממש להתפשטות הגשמיות ואז בא לעולמות עליונים ולשכליות ולבהירות חדשות בכל פעם וכו' עכ"ל.

ובס' גאולת ישראל (פתגמין קדישין) די"ז ע"א ד"ה מגילה נקראת איתא בשם הרב הקדוש הר"א מזיטאמיר ז"ל, יש בני אדם שכאשר עוסקים בעבודה זו תפלה הם מנגנים דיבורי התפלה, ולא עוד אלא שמכוונים לומר כאן בניגון זה וכאן בניגון זה, וסוברים שזהו עבודת הקודש למו, ועל ידי זה יהיה להם התלהבות, ובזה יהיו נותנים נחת רוח להשם יתברך, אמנם זה דרכם כסל למו, כי עבודת שוא ושקר הוא ובחשיכה יתהלכו, ולא נכנסו עדיין בקו האמת, ודרך האמת כן הוא, שצריך בשעת עבודה להפשיט עצמו מגשמיות עולם הזה עד שיחשוב בעיניו כאילו איננו בעולם הזה כלום [עיי' לקמן בפנים אות ק"א], ולומר האותיות בקול ודיבור פשוט, ולדבק ולקשר מחשבתו בהאותיות הקדושים, ולהבין פירוש המלות הקדושים, ואז ממילא פתאום יתלקח ויתלהב בו אש להבת שלהבת הבערת היראה והאהבה עילאין בעוז ועצום עד מאוד, וזהו הדרך ישכון אור בעבודת הקודש פנימה, ושמעתי וקבלתי זה הדרך הקדוש ממורי הרב זצוק"ל והוא קבלו מרבו המגיד זצוק"ל והוא קבלו מרבו הבעל שם טוב זצוק"ל והוא קבלו אחיהו השילוני זצוק"ל שזהו הדרך האמיתי בעבודתו יתברך שמו. עכ"ל.

ידי שמתדבקים אל פנימיות אור אין סוף שבאותיות, ועל כן כשכא לאדם איזה צער ח"ו ידבק את חלק האלהי שבתוכו אל האותיות לפנימיות אור ששופע בתוכן [עיי' לקמן פ' בא אות ה'] כשמתפלל או לומד, ויתפלל על זה לבורא ברוך הוא באמת בהאותיות, ומגביה את הדבר למעלה [עיי' לקמן בפרשתינו בהגה קנ"ד] ויתבטל ממנו הצער הזה, אך צריך לזה אמונה גמורה, שיאמין אמונה שלימה בהשגחת אלקות שאין עוד מלבדו כו', שהבורא ברוך הוא משגיח עליו בכל ענייניו קטון וגדול וכל מאורעות נסקרין לפניו בסקירה אחת וכו', כי כל עוד שאין לו זה האמונה אינו מועיל לו תפלתו ולא תפלת אחרים עליו מאחר שאינו מאמין באמת בהשגחתו יתברך, כמו שנאמר (תהלים קמ"ה) קרוב ה' וגו' אשר יקראוהו באמת, אמת הוא ראש תוך סוף כי הוא יתברך ראשון ואין ראשית לראשיתו, והוא תוך וחיות כל העולמות והנבראים העליונים ותחתונים, וסוף הוא כי מלכותו יתברך בכל משלה אפילו בדברים התחתונים כו' זה דבר הצריך לו להתפלל עם האותיות לו יתברך באופן שיכניס כל כחותיו הפנימיים בהאותיות כמאמר הבעל שם טוב נבג"מ על פסוק בא אתה וכל ביתך אל התיבה כו' שיכניס כל כחותיו בהאותיות כו' עכ"ל.

ובס' אהבת שלום פ' ויקרא ז"ל, צריך האדם להוציא דיבורו לפני השם יתברך באהבה ויראה ותשובה ושמחה, ולשום כל כחו וחיותו בהאותיות שמוציא בפיו, על דרך המבואר בספרים בפסוק בא אתה וכל ביתך אל התיבה, עכ"ל, ועיי' בס' אגרא דפרקא אות רצ"ד.

ובספר תולדות אהרן פ' שלח, ז"ל, מבואר בספרו של הגאון הקדוש הרב ר' בער ז"ל מ"מ דק"ק

כד. שמעתי כי כל תיבה נכלל מכל העולם וכו' ודפח"ח:

(נן פורת יוסף דנ"ה ע"א)

כה. דע כי כל תיבה הוא קומה שלימה, וצריך להיות כל כחו בה, כי אם לאו, תהיה כמו מחוסר אבר:

(לואת הריצ"ט ד"ד ע"ג)

כו. המכוון בתפלתו בכל הכוונות הידועות לו, אינו מכוון רק אותן הידועות לו, אבל כשאומר התיבה בהתקשרות גדול, נכלל בכל התיבה כל הכוונות מעצמן ומאליהן, שכל אות ואות הוא עולם שלם, וכשאמר התיבה בהתקשרות גדול, בוודאי מתעוררין אותן העולמות בעליונים, ועושה פעולות גדולות בזה, לכן יראה אדם להתפלל בהתקשרות ובהתלהבות גדולה, ובוודאי יעשה בזה פעולות גדולות בעולמות העליונים, כי כל אות מעורר למעלה:

(לואת הריצ"ט ד"ד ע"ג, לקוט"ס יקריס די"ז ע"ד).

כז. גם אם תפלתו תהיה זכה וברורה, בוודאי מן ההבל הקדוש היוצא מפיו יתדבק ויתחבר עם ההבל העליון הדבק אליו ונכנס אליו בתמידות (טו) כמו שאמרו רבותינו ז"ל (נראש"ט רנמי פי"ד) על פסוק (מהל"ס ק"ג) כל הנשמה תהלל יה על כל נשימה ונשימה שהאדם נושב, ויוצא ההבל ממנו מתתא לעילא, וחוזרת אליו מעילא לתתא, ובוודאי בנקל יוכל להתחבר חלק אלהות אשר בתוך האדם אל שרשו:

(ליקוט"ס יקריס די"ג ע"א)

כח. הנשמה אמרה להרב, שמה שזכה שנתגלו אליו הדברים העליונים לא מפני שלמד הרבה בש"ס ובפוסקים הרבה, רק משום תפלה שהיה מתפלל תמיד בכוונה גדולה, ומשם זכה למעלה עליונה:

(לואת הריצ"ט ד"ד ע"ג)

כט. הבעל שם טוב גילה שאף על פי שאדם מתפלל בדביקות גדול ואהבה ויראה כראוי, מכל מקום יזהר שיהיה (יז) לו הכנעה לפני השם יתברך כראוי גם כן, כי פעם אחד התפלל

מקור מים חיים

(טו) דבר זה מבואר באריכות לקמן פ' תשא אות י"ח התקשרות, וזה לשונו פעם אחת התפלל מרן אלקי קודש קדשים עם החבירים שלו בגודל אור ע"ש.

(יז) והובא זה גם כן בס' נוצר חסד פ"ו ד"ה אחדות ודבקות, והיה קטרוג גדול למעלה על שלא היה

עם תלמידיו בדבקות גדול ולא היה להם הכנעה והיה קטרוג גדול מלמעלה, רק אחד היה מתפלל בהכנעה וניצולו על ידי זה:

(דרכי נדק אות ה)

ל. ריב"ש אמר אדם שהוא קורא בתורה, ורואה האורות של האותיות שבתורה, אף על פי שאינו מבין הטעמים כראוי, כיון שהוא קורא באהבה גדולה ובהתלהבות, אין השם יתברך מדקדק עמו אף שאין אומרם כראוי, משל לתינוק שאביו אוהבו מאוד ומבקש דבר מאביו, אף על פי שהוא מגמגם ואינו אומר כראוי, אביו נהנה מאוד, לכן כשאדם אומר דברי תורה באהבה, השם יתברך אוהבו מאוד ואין מדקדק אחריו אם אומרם כראוי, כמו שדרשו רבותינו ז"ל (נמדרש שיר השירים פרשה ז') ודגלו עלי אהבה אל תקרי ודגלו אלא ולגלוגו עלי אהבה: (ליקוטים יקרים דף א', ועיין לקמן פ' ולתמן אות כ"ז)

לא. צריך האדם לשמור פיו ולשונו מכל דיבור, ואפילו דבר הרשות החמירו רבותינו ^{אוצר החכמה} ז"ל קודם התפלה כמו שאלת שלום, (נכוח די"ד ע"א) אף זה פוגם קודם התפלה, כי ידוע שהעולם נברא על ידי מחשבה ודיבור ומעשה, וראשית הכל הוא המחשבה, והדיבור הוא ענף המחשבה, והמעשה הוא ענף הדיבור, וכמו כן האדם בקומו משינתו, שהוא נעשה בריה חדשה כמו שאמר הכתוב (איכה ג') חדשים לבקרים, אם ידבר תחלה דבריו דברי הרשות, ופשיטא דברים אשר לא כן, אף אם יתפלל ויעסוק בתורה אחר כך, הכל מסתעפין ונמשכין אחר הדיבור הראשון, כי כמו שהדיבור הוא ענף המחשבה וטפלה אליו, כן הדיבור השני אל הראשון, כמו שכתוב בזוהר (פ' קדושים דפ"ג ע"א) ובכתבי האר"י ז"ל בענין כיבוד אח הגדול מפני שאח הבכור נוטל חלק העקריי ושאר אחיו הם המסתעפים ממנו יס) וענפים אליו, כן הוא כאן, ולכן יזהר האדם שיקדש ויטהר דיבורו הראשון, ויזדכך מחשבתו הראשונה שתהיה דבוקה בקדושה, כדי שימשוך אליה כל שאר הדבורים שאחריה. ואחר כך כשיעמוד בתפלה מתוך שמחה של מצוה, כמו שקידש דיבורו ומחשבתו כנ"ל, בוודאי יענה בתפלתו:

(כתר שם טוב ד"כ ע"ב, לקוטים יקרים די"ז ע"א)

מקור מים חיים

להם לתלמידים הכנעה וביטול, כי מחמת שהתפללו עכ"ל.
עם מרן, רצו להשיג השגות גדולות יותר ממדרגתם, (יס) ענין זה תמצא לקמן בפ' לך אות י"ד ע"ש וניצולו על ידי איש פשוט שהתפלל עמהם בלב נשבר שמבואר שם יותר.

לב. כל מה שרואה יזכור בהקדוש ברוך הוא, אם אהבה, יזכור אהבת השם יתברך, ואם ^{אוצר החכמה} יראה, יזכור יראת השם יתברך כידוע (ט) בכמה מקומות, ואפילו כשהולך לבית הכסא יחשוב הלא אני מפריד רע מטוב, והטוב ישאר לעבודתו ית"ש וזהו יחודים:
(לואת הריצ"ט ד"ג ע"ג ע"ט)

לג. צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (מהלל פ"ה) רצה לומר דרך מוסר, כי יש בני אדם שהולכים לדבר מצוה להתפלל או כיוצא, ובאמצע הדרך עומדין לדבר עם בני אדם, אף שעושה אחר כך המצוה מכל מקום עבירה הוא בידו שלא הלך בזריזות והעונש שלו לאחר פטירתו הוא גם כן מדה כנגד מדה, לפי הידוע מכמה ספרים, שמעבירים אותו על הנהר על מעבר קצר מאוד, וזה נחשב לו יסורים קשים מאוד, כי יש לו פחד ורעדה והוא צריך לרוץ מהרה מאוד, כי זהו פעולה כשהמעבר צר, לעבור מהרה, והנה באמצע הדרך והמעבר שולח לו הקדוש ברוך הוא את המלאך לעכבו, והוא אותו המלאך שנברא מאותה מצוה והיה לו לאותו מלאך צער, כי במחשבתו שחישב בביתו לילך לדבר מצוה נברא נשמה למלאך, ובעשיית המצוה נברא הגוף, ובשביל ששהה לברוא אותו הגוף מחמת שעמד לדבר עם בני אדם, על כן בא זה המלאך גם כן באמצע המעבר לעכבו, כדי שלא יוכל לרוץ ויצטער מהפחד, וזהו צדק לפניו יהלך וכו', לפי פשוטו כל המצוות הולכים לפני האדם אחר פטירתו, אך שיראה בשעת הליכתו שהולך לדבר מצוה או לבית הכנסת להתפלל שילך בזריזות ולא בעצלות, כדי שישם לדרך פעמיו ואל יעכבהו במעבר הנהר:
(לואת הריצ"ט די"ד ע"א)

לד. ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש במעשהו (מהלל ס"ג), הקושיא ידוע, ונראה על פי מה שסיפר הבעל שם טוב הקדוש שפעם אחת היה קטרוג גדול ביום הכפורים, כי השטן אמר שאינו מדבר כלל מאנשי רשע, כי אם מאנשים היראים ושלימים, ההולכים בכל יום להתפלל במנין בבית הכנסת, אשר בעת הליכתם להתפלל רואין עגלה עצים, ועומדין על המקח לקנות העצים ועל ידי סך קטן שמוזיל להם המוכר הם מתאחרים (כ) ובאים לבית הכנסת אחר ברכו וקדושה, וכל המלאכים מליצי יושר לא היה להם מליצה

מקור מים חיים

(ט) עיין לעיל פ' בראשית אות ל"ו ושם בהגה כ"ט, ולקמן בפרשתנו אות קל"ד, ואריכות דברים בפ' עקב אות י"ז ע"ש.
(כ) והובא זה גם כן בס' שושנים לדוד על תהלים שם בפ' ס"ב כל הענין ע"ש הבעל שם טוב ז"ל וזה לשונו, ולך ה' החסד דהנה האדם קודם עשיית

על זה, ^{אוצר החכמה} והשיב הבעל שם טוב מליצה ישרה, אמת שקודם שעושים המצוה בקל להפסיד המצוה על ידי סך קטן, אבל לאחר שכבר עשו המצוה, גם אם יתנו לו הון רב לא ימכרנה אף מי שהוא קל הדעת, ועל ידי מליצה זו נמתקו הדינים, וזהו הכוונה ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו היינו כמו שחכיבה עליו המצוה אחר עשייתה ולא כקודם עשייתה: (דגל מחנה ראובן אות נ"ט)

לה. שמעתי ממורי ז"ל כי יש שצריך להתחזק תחלה קודם התפלה, כדי שיהיו לו מוחין להתפלל בלי מחשבה זרה על כל פנים, או בדבקות, והוא על ידי מזמורים או תורה שיתעסק תחלה ומתוך כך הוא עומד להתפלל מתוך דברי תורה, שיש לו מוחין, ויש שאם ירבה במזמורים או תורה קודם התפלה לא יהיו לו מוחין לתפלה, וזהו שאמרו (מנחות דף ק"י) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשם שמים שיהיו לו מוחין בתפלה (א) לכך הם שוים, וסרה קושיית הט"ז [או"ח סי' א' סק"ג] ודפח"ח: (תוי"י תזריע דל"ג ע"א).

לו. לא יאמר הרבה תהלים קודם התפלה, שלא יחליש גופו, ולא יוכל אחר כך לומר העיקר, היינו חובת היום, דהיינו זמירות וקריאת שמע ותפלה, בדבקות גדול, מחמת שהפסיד כחו קודם התפלה בשאר דברים, רק תחלה יאמר העיקר בדבקות, ואם יתן לו השם יתברך עוד כח יאמר תהלים ושיר השירים בדבקות, וכן ביום הכיפורים קודם נעילה יאמר מחזור בקטנות כדי שיוכל אחר כך להתפלל בדבקות: (לוואת הריצ"ט ד"ד ע"ג).

לז. אמרו רבותינו ז"ל (פסחים דק"ז ע"א, זוהר נח דס"ז ע"א) כל מקום שנאמר מזמור לדוד היה מנגן ואחר כך שרתה עליו שכינה, מזמור להביא רוח הקודש לדוד, וכל שנאמר בו לדוד מזמור שרתה עליו שכינה ורוח הקודש ואחר כך אמר שירה, והנה באמירתנו ספר תהלים יש

מקור מים חיים

עצמו הוא מהבעל שם טוב ז"ל, ועוד עיין לקמן בהגה קס"א ד"ה ובס' ויחל משה מה שפירשו עוד בזה בשם הבעש"ט זי"ע. (א) עיין לקמן פ' יתרו אות מ"א ופ' ויקרא אות זי"ן, ועוד עיין בפ' תזריע ששם נעתק מאמר הזה בשלימות באות ב' ע"ש.

אולם נראה שאם יאבה אחד לקנות אצל הישראל הקדושה וברכו ששמע לא יתרצה למכרו בעד כמה מאות זהובים, אפילו הפחות שבפחותים, וזהו ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כאשר יקר המצוה אצלו אחר שכבר עשאה שכזו יכזו אז למכרה בעד כל הון, עכ"ל, ומבואר שגם עיקר פירוש הכתוב

לנו ליבוש ולהכלם, דאימתי רוח הקודש שורה עלינו קודם האמירה או אחר כך, על כן יראה לומר בקדושה ובטהרה, באימה וביראה:

(כתר שם טוב ס"ג ד"ד ע"ד)

לח. בשם הבעל שם טוב, שציוה לאנשיו, שקודם כל תפילה ילמדו מאמר זוהר: (לקוטי תורה הדרכה זי"ן).

לפ. יזהר להיות התפלה בין בקיץ בין בחורף (כ) קודם הנץ החמה, דהיינו, יהיה רוב בתפלה עד קרוב לקריאת שמע, קודם הנץ, והחילוק בין קודם הנץ לאחר הנץ כרחוק מזרח ממערב, כי אז עדיין יכולין לבטל [הדינין בנקל] וסימנך (מהלל י"ע). והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור וכו' ואין נסתר מחמתו, אל תקרי מחמתו אלא מחימתו, כלומר כשכבר השמש יצא על הארץ אזי אין נסתר מהדינים הבאים ממלאכי חמה, על כן אל יהא דבר זה קטן בעיניך, כי גדול הוא, ובעל שם ז"ל היה מדקדק גדול על זה, ולפעמים כשהיה עת שלא היה לו מנין היה מתפלל ביחיד:

(לואת הריצ"ט ד"ג ע"א)

מ. בשם רבינו הבעל שם טוב נשמתו בגנוי מרומים, טעם למה אסור להקדים תפלתו לתפלת ציבור כדאיתא בגמרא (נרכות דכ"ט ע"ג) ובשלחן ערוך (אורח חיים סי' נ' ס"י) שהוא (כ) קודם רצון והסכמת האברים:

(קול אריה פ' תולדות)

אוצר החכמה

0234567

מקור מים חיים

[ואני המסדר בעזה"י ספר הקדוש הזה, מצאתי בזהר חדש פ' בראשית דיי"ט ע"ד (באמצע ד"ה פרשתא זי"ן ויטע ה' אלהים) וזה לשונו, ובגיני כך אמר ר' אלעזר אסור ליה לבר נש למימר תושבחן צלותיה אלא עם דמדומי חמה דכתיב (תהלים ע"ב) ייראוך עם שמש, וכן אמר ר' אלעזר צלותא ותושבחתא דליליא מששקעה החמה עד לא איתחזי סיהרא דכתיב ייראוך עם שמש דא הוא צלותא דצפרא, ולפני ירח וגו' דא הוא צלותא דליליא וכו' ע"ש, ועיין רעיא מהימנא פ' פינחס דרמ"ג ע"א מאן שחר צלותא דערבית דשיעורה עד בוקר דאברהם כו' ע"ש].

(כ) וכתב בס' אור החכמה פ' בהעלותך וז"ל, וזה ענין ששמעתי מהרב הכעש"ט נבג"מ שאירע

(כ) בס' אשל אברהם (מהרב בעל דעת קדושים) אורח סי' פ"ט ס"א כתב וזה לשונו, מה שכתבו בשם מוהר"ר ישראל בעל שם טוב ע"ה קפידא שלא להמתין עד הנץ החמה בתפלה, וכתבו רמז לזה (כפ' וירא) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה כידוע, הנה גם שבזוהר הקדוש פ' וישלח כתב להתפלל דווקא אחר השמש, מכל מקום נכון להקדים בעותין קודם נץ החמה, וקודם אור היום, וכמו שכתב בזהר הקדוש שם (דף קע"ח ע"א), וזו כוונת אזהרה הנ"ל השמש יצא וכו', שלא להתרשל עד אחר נץ החמה להתחיל אז בכרכות השחר, ובעותין דקודם התפלה כידוע, וכן שלא להתעצל מלקום קודם נץ החמה וכו' עכ"ל.

מא. יחשוב קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה, מחמת גודל הכוונה, ויש מכוונים כל כך עד שפעמים בטבע היה יכול למות, בשנים או בשלשה תיבות שאומר לפניו יתברך שמו, וכשיחשוב כך, יאמר בלבו למה לי איזה פנייה וגאווה, באותה תפלה, כיון שבדעתו אפילו למות אחר שנים או שלשה תיבות, ובאמת הוא חסד גדול מהשם יתברך, שנותן לו כח ומשלים התפלה והוא חי:

(לואלת הריצ"ש ד"ד ע"ג ודף זי"ן ע"א)

מב. זה חסד גדול מהשם יתברך שאדם חי אחר התפלה, שלפי דרך הטבע היה לו למות מחמת שמפסיד כחו, כי נתן כחו בהתפלה, כל כך, מכח הכוונה הגדולה שהוא מכוון:

(צריש לקוטיס יקריס, לואלת הריצ"ש ד"ד ע"ג)

מקור מים חיים

הנה טוב היה כשהייתם מחוברים עמי בתפלה, אבל כשעזבתם אותי לכדי וכל אחד פנה לדרכו, הנה נפל הכל, ומה שרצייתי להשיג פרח גם כן ממני, וביאר הדבר יותר, כי מאחר שבתורה ברא השם יתברך כל העולמות, והכל בשביל ישראל, ועל כן כל אחד מישראל יש לו שורש באות אחד מאותיות התורה, וכמו שכל העולמות שנבראו על ידי התורה, עומדים זה למעלה מזה לפי השתלשלות התורה בפרד"ס, כן הוא בישראל שיש להם גם כן שורש באותיות התורה צריכים הם תמיד להתקשר זה בזה, וגם להתקשר זה למעלה מזה והכל באהבה רבה, שכמו שהתורה היא אחת כן יהיו מקושרים כאחת, ועל ידי זה יש יכולת בידם להשיג השפעת השפע על ידי מי שהוא למעלה מהם וקרוב יותר לחסד עליון, אבל אתם שהלכתם כל אחד מכם עביר הצטרכות הפרטיית שלכם, נראה בזה שלא היה האהבה ביניכם בשעת התפלה כראוי, ומכל שכן שלא היתה בכם האהבה למי שגבוה מכם, ולכן נתקלקל הכל, לכן עיקר התיקון הוא אהבת איש אחד לחבירו בהתקשרות גמורה, וכולם יתקשרו גם כן היטב מי שלמעלה מהם, כדי שיוכלו להשיג את החסד העליון, עכ"ל, בקיצור.

ובענין שאין לציבור להאריך יותר מש"ץ עיין לקמן בפנים אות ס"ה ע"ש.

לו באיזה זמן שהיה עומד ומתפלל עם חברים שלו תפלה בציבור, והנה החברייא לא האריכו כמותו וסיימו תפלתם הרבה מקודם והמתינו עליו זמן רב, וכשנתארך להם הזמן להמתין, פנה כל אחד מהם לדרכו להצטרכות שלהם, ואחר זמן חזרו ונתקבצו לבית התפלה והמתינו עד שסיים תפלתו, אמר להם אחר כך הבעש"ט הנה בזה גרמתם פירוד גדול במה שהלכתם לדרככם והנחתם אותי לכדי, והמשיל להם משל, כי ידוע טבע העופות ליסע בחורף אל ארצות החמות, והנה פעם אחת ראו יושבי המדינות ההם בתוך העופות עוף אחד יפה ומהודר מכל הגוונים שבעולם, שלא ראו כמוהו מעולם, והוא יושב על עץ גבוה שאי אפשר לעלות אליו לתפסו, וכששמע המלך מזה העוף ציוה לקבץ הרבה אנשים, ויעמדו זה על כתפיו של זה, עד שיוכל העליון לתפוס בידו את העוף להביאו אל המלך, והנה בעת שעמדו האנשים כך זה על זה, התחילו התחתונים שבהם להתפזר אנה ואנה, עד שהעליונים שבהם נפלו ונתפצעו, והיו למשל ולשנינה, ולא עלה בידם כלום, כי עיקר כוונת המלך היתה שיהיו כולם מקושרים יחד ויהיו זה על זה, ע"כ המשל, ומזה אנו למדים ענין ואהבת לרעך כמוך, שצריך שיהיה ביניהם התקשרות חזק שיהיו כולם דבוקים באהבה וחביבה, ולא יתפרדו זה מזה, וכן אמר להם הבעש"ט

מג. בשם הבעל שם טוב ז"ל, שאמר שנס גדול הוא כשאדם חי אחר התפלה, שלא יצאה נשמתו מגודל הדבקות:

(שפתי נדיקים פ' נשלח)

מד. המדבר בלא מחשבה הוא כמו מוציא ז"ל רחמנא ליצלן, כי המחשבה אצל האדם הוא שיעור קומה שלימה (נד) והראיה לזה כי כשאדם מחשב בדבר אחר בעת הזווג מוליד בן תמורה (נריס ד"כ ע"ג) וגם כשאין מחשב כלום מענין הזווג אינו יכול לזווג, והמחשבה הוא החכמה, והדיבור הוא ההולדה, כי גם במחשבה (נה) יש אותיות, כי מחשב באותיות, וכשאדם אינו מחשב במה שהוא מדבר אזי הוא כמוציא ז"ל, שהדיבור הוא חיות שלו:

(ליקוטי יקריס ד"ד ע"ג)

אוצר החכמה

מה. כשאדם במדרגה קטנה, אז טוב יותר להתפלל מתוך הסידור, שמכח שרואה האותיות, מתפלל יותר בכוונה, אבל כשהוא דבוק בעולם העליון, אז יותר טוב לסגור עיניו, כדי שלא יבטל אותו הראייה מלהיות דבוק בעולם העליון:

(לואת הריצ"ט ד"ד ע"ג)

מו. החכם עיניו בראשו להבין ולהשכיל אם הזמן גורם שיוכל לכוון בסוד הפנימי ולהתענג כנ"ל מוטב, ואם רואה שהוא בסוד הקטנות ואינו יכול לכוון, שמתגברין עליו מחשבות זרות, אזי יתפלל כתינוק בן יומו מתוך הכתב, כאשר העיד מורי על עצמו שהיה בארץ אחרת זמן מה בבחינה זו, שנסתלק ממנו הנ"ל והיה מדבק עצמו אל האותיות וכו', ואמר כאשר מתפלל מתוך הכתב ומדבק עצמו אל האותיות אזי מעלה בחינת עשייה, כי תבת כתב הוא ר"ת כתר של מלכות שהוא ת על ידי בינה, וכך ציוה לאיש פרטי שיעשה כך עד שחזר למדרגתו העליונה (פו) וכו' ודפח"ח:

(כתונת פקיס נלק דמ"ג ע"ג)

מקור מים חיים

ואנכי אעלך גם עלה שירד ממדרגתו בחינת שמאל כדי להעלות אנשי עשיה, והבטיחו שיחזור למדרגתו העליונה, גם עלה. שיהיה לו עליה כפולה [עיין לקמן פ' ויגש אות ג'] כמו ששמעתי ממורי על עצמו אחר ירידתו הנ"ל היה לו עליה כפולה גם בגשמי היה מאהב לכל אדם, בראותו שהכל מסתלק ממנו ואחר כך שחזר למעלתו אם כן הכל בידו יתברך וכו' ודפח"ח, עכ"ל.

(נד) עיין לעיל פ' בראשית אות צ"ז ועוד שם אות קנ"ז, ועוד עיין לקמן בפרשתינו אות קט"ז ושם בהגה צ"ג.

(נה) עיין לעיל פ' בראשית אות ק"ד, ועוד עיין לקמן בפרשתינו אות ק"ו.

(נו) וסיים שם בס' כתונת פסים וזה לשונו, ואפשר לומר דרך רמז שזהו מה שאמר השם יתברך ליעקב (בפ' ויגש) אל תירא מרדה מצרימה וכו'.

מו. צריך לילך ממדרגה למדרגה בתפלה שלא יפסיד כל כחו בתחלת התפלה רק יתחיל במתון, ובאמצע התפלה ידבק בדבקות גדול, אז יהיה יכול לומר אפילו במרוצה התבות של התפלה (ו), אף על פי שבתחלת התפלה אינו יכול להתפלל בדבקות מכל מקום יאמר התבות בכוונה גדולה, ויחזק את עצמו מעט מעט עד שיעזור לו השם יתברך להתפלל בדבקות גדול:

(לואלת הריצ"ש ד"ד ע"א)

אוצר החכמה!

מח. ובן כשנפל ממדרגתו באותה התפלה, יאמר התבה בכוונה קטנה כפי שיכול, ואחר כך יחזק עצמו לחזור למדרגתו אפילו כמה פעמים במדרגה אחת, ומתחלה ידבק בגוף של התבה ואחר כך יתן בתבה (מ) הנשמה, וצריך לעורר עצמו בתחלה בגוף שלו בכל כחו, כדי שתאיר בו כח הנשמה כדאיתא בזוהר (פ' שלם דקס"ט ע"א) אעא דלא דליק יבטש בו וינהר ואחר כך יכול לעבוד במחשבה לבד בלי תנועת הגוף:

(לואלת הריצ"ש ד"ז ע"א).

ממ. ואי אפשר להתפלל בכוונה כי אם על ידי חיזוק, וצריך לבקש מהשם יתברך סיוע ועזר:

(לואלת הריצ"ש ד"ז ע"א).

נ. יחשוב שטוב לו שהשם יתברך יעזור לו שיכוון כמו חצי תפלה או רובו בכוונה גמורה, ולבסוף כשיחליש ושיבטל הדבקות מה לעשות לו, יתפלל כפי יכולתו בכוונה קטנה עד סוף עלינו:

(לואלת הריצ"ש ד"ז ע"א).

נא. פעמים מתפלל בקטנות ואחר כך ברגע אחד מאיר אור נשמתו (ט) ועולה לעולם העליון כמו אדם העולה בסולם כמו שכתוב (מהלים מ"ג) שלח אורך ואמתך המה ינחוני דהיינו אור העליון:

(לקוטים יקרים ד"ג ע"ד)

מקור מים חיים

(כז) עיין לקמן בסמוך אות ע"א, וענין הליכה ממדרגה למדרגה בשעת התפלה עיין לעיל בפרשתינו אות ט"ז ולקמן בפ' עקב אות מ"ד ואות מ"ו ואות מ"ז, מה שהעתקתי מכתר שם טוב ד"כ ע"ד צריך שירגיש במחשבתו שהוא בעולם העשיה בתחלת התפלה כו'. (כח) עיין לקמן בפרשתינו אות פ"ח ביאור ענין זה.

(כט) ובס' דגל מחנה אפרים בדרוש לשבת תשובה וז"ל שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי (תהלים קכ"א) אשא עיני אל ההרים היינו מוחין, דהרים אלו אבהן, וכשאני רואה איזה פעם הסתלקות המוחין ח"ו אז מאין יבא עזרי כי ע"י שאני רואה זה ומבין, ע"י נשבר לבכי ונעשה

נב. פעמים אין אדם עובד רק בקטנות, היינו שאינו נכנס בעולמות עליונים כלל, רק שמחשב שמלא כל הארץ כבודו, והוא קרוב אצלו, והוא באותו שעה כמו קטן, שאין שכלו גדול רק מעט, ומכל מקום אף שהוא עובד בקטנות עובד בדבקות גדול:

(לוא"ת הרי"צ"ט ד"ז ע"ב)

נג. אפילו כשנופל ממדרגתו יהיה דבוק בבורא במחשבה קטנה [כי] לפעמים יש גם כן קטנות למעלה, בזעיר אנפין, ומכח אותה הקטנות יבא לגדלות, כמו בגחלים, אם יהיה ניצוץ אחד שנשאר יכול לנפח בהם הרבה, עד שיהיה מדורה גדולה, לאפוקי אם לא יהיה אף ניצוץ קטן לא יכול לנפח אש, כך אם לא יהיה דבוק במחשבה קטנה תמיד בו יתברך, יכבה נשמתו לגמרי ח"ו:

(ליקוטים יקרים דט"ו ע"ב, וזכר שס טוז דכ"א ע"א קצת נשינו לשון).

נד. לפעמים אם אינו יכול להתפלל לא יאמין שהיום בוודאי לא יתפלל אלא יחזק עצמו יותר, ויפול עליו יראה יותר ויותר, כי הוא משל למלך שיצא למלחמה, ומתלבש עצמו, והחכמים מכירים אותו בתנועותיו, אבל אותם שאינם חכמים כל כך מכירים את המלך על ידי סימנים, שבמקום שיש שם (ל) שמחה יתירה וגדולה, שם הוא המלך, וכן כשאינו יכול להתפלל בכוונה ידע שיש שם שמירה סביב המלך, ובאמת יש שם המלך אבל הוא אינו יכול ליקרב אל המלך, מחמת גודל השמירה שסביב המלך, לכן צריך לחזק עצמו ביראה, ובכח גדול בכוונה יתירה, כדי שיהיה יכול להתקרב ולהתפלל לפניו יתברך שמו, ואז יהיה יכול להתפלל בכוונה יתירה:

(לוא"ת הרי"צ"ט ד"ה ע"א)

נה. לא יאמר אדם כשאוכל להתפלל בהתלהבות אתפלל ואם לאו לא אאנוס את עצמי להתפלל, כי אם אדרבה, במשל המלך כשבא למלחמה ימשנה את בגדיו, אותם שהם קרובים למלכות מכירים את המלך בתנועותיו, ואותן שאינם קרובים למלך, רואים כשהעם

מקור מים חיים

בד"ז ע"א הדפיסו גם כן שמחה יתירה, אבל בעצם הכתב יד נראה בבירור שמקודם כתב הרב ז"ל תיבת שמחה ואחר כך תיקן בעצמו תיבה זו מתיבת שמחה לתיבת שמירה, ועיין עוד לקמן בפנים אות ס"ג, ועיקר מאמר זה מובא גם כן בס' ליקוטים יקרים ד"ג ע"ד ושם בדף ד' ריש ע"א שמכירין אותו במקום שיש שמירה גדולה.

אין, ולכן מאין יבא עזרי כידוע ממארי א"ז זללה"ה, עכ"ל.

(ל) שמחה יתירה, כך הוא שם בפנים, אבל נראה שהוא טעות סופר וצריך להיות שמירה יתירה וכן הוא מוכח מלשון המאמר הסמוך אות נ"ה שגם הוא נעתק מצוואת הריב"ש, ובס' ליקוטי הכעש"ט שנדפס ע"פ כתב ידו של הרב בעל כתר שם טוב הנה שם

משמרים יותר באותו המקום, מסתמא שם המלך, כך הוא כשאינו יכול להתפלל, משמרים את המלך שלא לגלות אותו לפניו, ואם כן יחזק את עצמו יותר, כי הלא המלך בכאן ומסתתרין אותו בפניו:

(לואת הריצ"ט ד"י ע"א).

נו. כשיהיה בקטנות יהיה גם כן בדבקות גדול עם השכינה, ואחר כך ברגע אחד תיכף כשיחשוב בעולם עליון מיד הוא בעולמות עליונים, שכמו שאדם מחשב (ל) שם הוא, ואם לא היה בעולם עליון לא היה מחשב כלל:

(לואת הריצ"ט ד"ה ע"א)

מקור מים חיים

אז גורם בגופו גם כן עבודות טבעיות, כיון שעוסק בדברים טבעיים הוא קשור כולו בטבע כו' ע"ש. ובפ' מסעי, וז"ל, ובמקום שמחשבתו של אדם שם הוא כולו, אף שבעצם אינו עומד במקום מחשבתו עם כל זה גופא בטר רישא גירא כו' ע"ש, ועיין לעיל פ' בראשית אות צ"ז, ושם בהגה קכ"ד, ולקמן בפ' לך סוף הגה י"א, ובפ' בחקותי אות ב', ע"ש.

ובלקט אמרי פנינים דר"ט ע"ב העתיק וזה לשונו, שמעתי מפורש מפי מורי במקום שחושב האדם שם הוא כולו, אם חושב בקדושה במציאות השם יתברך וביחודי שמותיו, דיוקנא שלו שלים קמי עתיק יומין, כי שם הוא כולו, וכן המהרהר הרהורים רעים וקשים, עומד ממש בגיהנם, ואש של גיהנם ממש בוער בו, והוא בחייו בשאול תחתית, מכל שכן אחר מותו, ירדו שאול חיים, וצדיקים ישמחו בשמחה אותיות מחשב"ה יעלצו לפני אלהים, עכ"ל.

עוד בס' כתונת פסים פ' תזריע די"ב ע"א וז"ל, קבלתי ממורי שיש לידע [אם הוא מקושר בעולם החיים או להיפוך] בעולם המיתה, אם נפשו חשקה לדבר לשון הרע וליצנות וכיוצא [הוא קשור בעולם המיתה] ובהיפך אם נפשו חשקה בתורה ובמעשים טובים אז ידע בנפשו שהוא קשור בעולם החיים ודפח"ח.

ובס' שושנים לדוד (תהלים ל"ב) בפסוק רבים מכאובים לרשע וכו' כתב וז"ל, רוח אפינו רבינו הבעש"ט זי"ע פירש, שבכל מקום שאדם חושב

(ל) עיין בס' כתונת פסים פ' קרח ד"מ ע"ג בסופו שכתב וזה לשונו, ובשם מורי שמעתי באריכות ונכתוב בקיצור כי במקום שמחשבת האדם שם הוא כולו הן ברוחני, אם חושב ברוחני שם נשמתו, והוא הדין וכו', וזהו שאמרו (אבות פ"ד) אל תהי בז לכל אדם כי יש אדם בליעל וכו', ואל תהי מפליג לכל דבר, ר"ל שיהיה פלגא לעילא ופלגא לתתא, זה אינו אלא או כולו למעלה או כולו למטה, על כן יזהר האדם ודפח"ח, עכ"ל.

ובתו"י פ' חיי דכ"ג ע"א וז"ל שמעתי מפורש מפי מורי במקום שחושב האדם שם הוא כולו ודפח"ח עכ"ל.

עוד שם בפ' שלח דקל"ט ע"ד וז"ל, שמעתי ממורי זלה"ה מקום שהמחשבה של אדם מגעת שם הוא כולו וכו' ודפח"ח, עכ"ל.

ובס' בן פורת יוסף הזכיר מזה ברף ע"ז ע"ד, ודפ"ד ע"ד, ודקכ"ג ע"ב ע"ש.

ובדגל מחנה אפרים פ' בראשית ד"ה ויאמר אלהים תדשא וז"ל, וידוע במקום שמחשבתו של אדם שם הוא כולו, נמצא כשמחשב בחכמה הוא דבוק ברגע ההוא כולו בחכמה וכו'.

ובפ' שמות ד"ה ותעל, וז"ל, ידוע מא"ז זללה"ה כי במקום שמחשבתו של אדם שם הוא כולו, וכן הוא כדיבור ובמעשה באיזה מדרגה ובאיזה עילה שהוא שם, שם הוא קשור כולו בזה העולם, ובמעשה היינו שכשהוא קשור בטבעיות ולא הגיע לאמונת אלהות

נז. אינו יכול להתפלל כראוי אם אין לו אור (ג) מקיף אותו מכל צדדיו וסביבותיו, שירגיש אותו מקיף:

(לקוטים יקרים ד"צ ע"א)

נח. מתחלה כשרוצה להתפלל יהיה ביראה, שהוא השער לכנוס לפניו יתברך (שגם ל"א ר"ע ע"ג) ויאמר בלבו למי אני רוצה לדבק את עצמי להבורא בדיבורו כל העולמות, ומהווה אותם ומקיים אותם, ויתבונן בגדלותו וברוממותו, ואחר כך יכול להיות בעולמות עליונים: (נוואח הריצ"ט ד"ז ע"ג)

נט. יש מי שמתפלל בעצבות מחמת מרה שחורה הגוברת עליו, (ג) וסובר שמתפלל ביראה גדולה, וכן יש מי שסובר להתפלל מגודל אהבת הבורא, והוא מחמת מרה אדומה, אמנם כשהוא באהבת ה' ומחמת זה נופלת עליו בושה ורוצה לפאר את השם יתברך, ולנצח את היצר הרע בשבילו אז הוא טוב, כי אדם לא נקרא עובד השם

מקור מים חיים

עד סוף כל המדרגות, ר"ל, ששורש השמחה גורם שמחה עד סוף כל המדרגות, והולך מן השורש עד רום המעלות, למשל מי שיש לו בן קטן ודיבר דבר חכמה ויש לו שמחה מזה וגורם גם לאב שמחה, אף שאביו היה יודע דבר חכמה זו מקודם, אף על פי כן גורם לו שמחה לאביו, ואחר כך כשמסר האב דבר חכמה זו של בנו לאדם גדול אחר, שהוא יותר גדול וחכם ממנו, גורם לו גם כן שמחה אף שהיה יודע זה מקודם, ואף שבעולם הזה אין להמשיל זה על נכון, אך בעולם העליון מובן זה שמדרגה תחתונה גורם שמחה עד רום המעלות בסוד (זוהר ויקרא ד"ג ע"א) חזי במה ברא אתינא לגבך, והכל בסוד מקיפין וכו'. עוד שם ד"ג ע"א וז"ל, הדיבורים הם כחינת מקיפין, ומשל על זה כשאדם אומר איזה ציור בנין לאדם אחר נמצא הדיבור של הראשון נשאר במחשבתו של השני, ואחר כך הולך השני ועושה במחשבה זו בנין בציור כזה, נמצא הדיבור של הראשון מקיף הבנין כולו כי בלא דיבור שלו לא היה בנין של זה, עכ"ל, ועוד עיין בספר אגרא דפרקא אות ק"ל מ"ש בענין זה. (ג) עיין לקמן פ' עקב אות כ"ו, ע"ש.

שם הוא מתדבק, ואם מחשב בדין הוא מתדבק בדין, וכשהוא בוטח בחסד שם ידבק נשמתו והחסד יסובבנהו, ותמיד יטמין את עצמו כולו בהבורא יתברך שמו, וזהו שאמר הכתוב (איוב ג') פחד פחדתי ויאתיני, או כמו שאמ' הכת' (ישעי' ס"ו) ומגורתם אביא להם, עכ"ל, והוא מס' ליקוטים יקרים דט"ז ע"ד, והובא בכתר שם טוב דכ"ב ע"א ע"ש.

(ג) בס' ליקוטים יקרים ד"ב ע"ד כתב וזה לשונו, להבין סוד של המקיפין, על פי משל הנה מי שהוא חכם בתורה וחדש איזה דבר המצאה בלימודו והוא המצאה נפלאה, יש לו מזה תענוג גדול בלב, ומזה התענוג יש לו שמחה גדולה, והשמחה זו הוא מקיפו מבחוץ והוא נקרא מקיף לו, והראיה כמו שנזכר בגמרא (מנחות דס"ח ע"ב) צהבו פניו וכו', שהשמחה היתה מקיפו מבחוץ, ומקיף זה ושמחה זו הולך עד סוף המדרגות, דהיינו החכם הזה שהמציא המצאה זו, אומר אותה לאדם אחר וגורם שמחה גם לאדם זה, ואדם זה אומר גם כן לאחר, וגורם גם כן שמחה לו, והולך זה כן עד סוף העולם, נמצא שמקיף זה הולך משרשו

יתברך כי אם בדחילו ורחימו, ויראה שתפול עליו יראה, ולא מה שהוא מעורר (ל) עצמו ליראה כי זהו העלאת מייך נוקבין, אבל היראה האמיתית [הוא] כשתפול עליו חיל ורעדה, ומחמת פחד אינו יודע היכן הוא, והמוחין נזדככו ויורדין דמעות מאליהן, אבל כשאינו כך, אף על פי שנראה לו שאוהב את הבורא, בוודאי אינו כלום, כי זה השער לה, יראה הוא השער לאהבה, ואם אינו בהשער שהוא יראה, איך אפשר לו להיות באהבה, ומי שהוא כהנ"ל אינו אפילו עבד, ומכל שכן שאינו במדרגה ההוא שתפול עליו יראה, ואין הוא עובד עבדות הראוי ליהודי כלל, שאינו עובד השם יתברך רק מצות אנשים מלומדה, והוא מדמה בעצמו שהוא עובד את השם יתברך ועובדו בשמחה, ואין זו רק שמחה של הוללות, על כן ישוב אל ה' בכל לבו ובכל נפשו:

(ליקוטים יקרים ד"ג ע"א)

ס. התפלה שהוא בשמחה גדולה, בוודאי הוא יותר מקובלת לפניו יתברך שמו, יותר מהתפלה בעצבות בבכייה, ומשל על זה כשעני שואל ומבקש ומתחנן לפני המלך בבכיה גדולה אף על פי כן אינו נותן לו אלא דבר מועט, אבל כשהשר מסדר לפני המלך שבח המלך בשמחה ומתוך זה מבקש גם בקשתו, אז נותן לו המלך בקשה מרובה מאוד כמו שנותנים לשררות: (לואת הריצ"ט די"ג ע"א)

סא. תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף (שיי השיי א') תורי זהב דחילו, עם נקודות הכסף רחימו (ל) שלא ידבר התורה והתפלה בפנייה (ל) חיצונית, שמזה נבראים הקליפות ומתלבש ברשעים לנקום ממנו כמו ששמעתי כעין זה ממורי, וזהו שאמרו (הוצא נרש"י נפ' והקימומי אמ נרמ'י) שלא יהרגוהו רשעים שבדור, והבן, וצריך דחילו יותר מרחימו (ל) שנקרא נקודות הכסף כמו ששמעתי ממורי:

(בן פורת יוסף דכ"א ע"ג)

מקור מים חיים

יתברך שמו בלי שום אדם, ואז ינצל מכל פנייה חיצונית ודפח"ח, ועיין לקמן סו"פ יתרו אות ג"ח. וכן הוא בס' תוי"י ר"פ אמור דק"י ע"א וז"ל, כמו ששמעתי כלל גדול ואיש לא יעלה עמך שיחשוב כשעומד בתפלה או בתורה שהוא לבדו עומד לפניו יתברך שמו ואין איש עמו שיתפאר לפניו, וכ"ה שם בפ' האזינו דר"ו ע"ד בשם מוהר"ן ע"ש. (ל) וסיים שם וז"ל זולת בשבת וכו', וביאר דבריו בתוי"י פ' קדושים דק"ב ע"א וז"ל, קבלתי ממורי

(ל) עיין לקמן בפרשתינו אות צ"ה, ולקמן פ' תזריע אות א' ואות ב'. (ל) ובס' אור הגנוז לצדיקים פ' ראה וז"ל, ונתת בכסף, תתן כל כחך לכסוף מאוד לדבקות השם יתברך ולמצותיו כמו שאמר הבעל שם טוב על פסוק תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, עכ"ל. (ל) ובס' בן פורת יוסף דפ"ח ע"ד כתב וז"ל שמעתי בשם מוהר"ן ואיש לא יעלה עמך (בפ' תשא) בעומדו בתפלה יהיה כאילו הוא לבדו עומד לפניו

סג. שמעתי ממורי כי על ידי פנייה חיצונית שהוא קומה שלימה מזה נברא למ) אדם המצער וכו':

אוצר החכמה

(לפנת פענח י"ח ע"א)

1234567

סג. לא יאמר אדם בשבת אתפלל בכוונה ולא בחול, שלא יהי כעבדים המשמשים את המלך, וכשהמלך עומד לפנייהם הם מתדבקים בעבודה, וכשאין המלך לפנייהם אין מזדרזין בעבודה, ואין זה עבד נאמן, אבל יודע לו באמונה שרע לו בלא המלך, וידחה כל המשמורות

מקור מים חיים

גאה, מזה נברא קליפה, כי כל המתגאה כאילו בא על אשת איש (סוטה ד"ד ע"ב) ועל כל עריות, וכיוצא בו כל הכועס כאילו וכו' (זוהר בראשית דכ"ז ע"ב) והם מתלבשים ברשעים לנקום כן, כטעם שלא יהרגוהו רשעים שבדור, ואם החטא גדול שהיה כולו קליפה ורע, מתלבש ברשעים גמורים לייסרהו ביסורין מרים, ואם הוא בדקות הרבה, מתלבשין ברשעים גמורים, אבל אין בהם כח אלא לדבר סרה לומר בלחש בסתר ובגלוי פלוני עבר כך ועבר כך, מה שלא היה במחשבת הצדיק אפילו בגלגול העבר מימות אדם הראשון, ועוד עושה ממנו ליצנות ומלעיג, ובוזה הצדיק מאיר בו אור, והוא מתקרב יותר להשם יתברך בלב אמת וכלב טהור נקי מכל סיג, נשבר ונכנע לעייל בלא בר ונפתחין לו כל שערי השגה אמן כן יהי רצון, עכ"ל, ועיין עוד לקמן בהגה אות קנ"א ד"ה וכלל העולה.

ובשבחי בעל שם טוב הובא ענין נפלא בזה בצד ס"ט, וז"ל, ושמעתי אני הכותב שהיה בין ר' נחמן ובין המוכיח דברים חדודים כי ר' ר' נחמן דיבר להמוכ"ח דברי חדודים, ושתק המוכיח [ולא] הקפיד כלום, ואמר, אין אדם יכול להנצל ממחשבה זרה, אפילו אם הוא מתפלל בלא מחשבה זרה, סמוך לגמר התפלה נופל לו במחשבה שיגמור תפלתו, וזו מחשבה זרה ודקה מאוד, ומכל עבירה נברא מקטרג אחד ר"ל, ומחמת שהוא מחשבה דקה מאוד נתלבש אותה המחשבה בתלמיד חכם ומצער אותו, עכ"ל ועיין פ' קדושים אות ט'.

מה שהזכירו חכמי הקבלה בכל מצוה ותורה ותפלה שיהיה בדחילו ורחימו שהוא אהבה ויראה, מכל מקום בראש השנה צריך שיהיה היראה יותר מן האהבה מה שאין כן בשבת ויום טוב יהיה אהבה יותר מיראה, עכ"ל. ועיין לקמן במאמרי ר"ה ויו"כ אות ל"ז שהעתקתי מזה.

למ) בס' תשואות חן פ' תצא, וז"ל, שמעתי בשם הבעש"ט שאמר שאויבי איש אנשי ביתו (סוטה דמ"ט ע"ב) הם העוונות שפעל, שנברא מהם קליפות ומתלבשין באיזה בני אדם כי מגלגלין כו' (שבת דל"ב ע"א) והם התולקים ולוחמים עליו כו', עיין לעיל פ' בראשית אות קט"ז.

ובס' דגל מחנה אפרים פ' בחוקותי, וז"ל, שמעתי מן אדוני אבי זקיני זללה"ה על פסוק (משלי ט"ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ודקדק דהי' ראוי לומר גם אויבים סתם, ואמאי דקדק לומר אויביו, ואמר הוא ז"ל כי יש שני בחינות אויבים, יש שהם שונאים בכלל, ויש שהם מחמת חטאיו, וכשמתקן דרכיו ומברר הניצוצות שלו המפוזרים בין הקליפות מחמת חטאיו, אז הקליפות יהיו בטלים ממילא, וזהו ברצות ה' דרכי איש, היינו כשמתקן דרכיו והוזר בתשובה, גם אויביו ישלים אתו בתכלית השלימות שהם ניצוצין שלו, ואז נעשה שלום גמור, עכ"ל.

ובלקט אמרי פנינים דר"י ע"ג, וז"ל, שמעתי ממורי המדבר תורה ותפלה בפנייה חיצונית ובלב